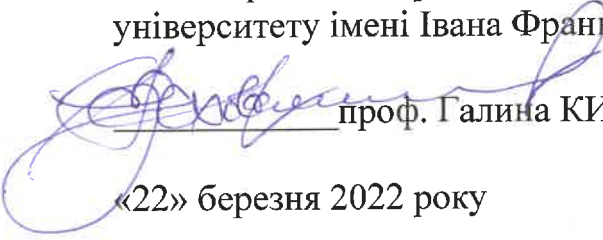

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова приймальної комісії
Житомирського державного
університету імені Івана Франка

проф. Галина КИРИЧУК

«22» березня 2022 року

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ІСТОРІЇ ТА ТЕОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

ДЛЯ ВСТУПУ НА ТРЕТІЙ (ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ) РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 035 ФІЛОЛОГІЯ
Освітньої програми «Українська література»

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступного іспиту з історії та теорії української літератури розроблено відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії в аспірантурі Житомирського державного університету імені Івана Франка за спеціальністю 035 Філологія (ОНП «Українська література»). Програму призначено здобувачам, які мають освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста або магістра з відповідних спеціальностей, які вступають на навчання в аспірантурі за зазначеною вище спеціальністю.

Програма вступних іспитів до аспірантури створена кафедрою української та зарубіжної літератур і методик їх навчання з урахуванням попереднього засвоєння вступником до аспірантури повного обсягу програм нормативних освітніх компонентів: «Історія української літератури», «Сучасна українська література», «Теорія літератури». Вступний іспит з історії та теорії української літератури проводиться усно, за іспит виставляються оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», при цьому враховується рівень володіння необхідним, означеним програмою освітніми компонентами, обсягом знань, що включають також і рівень володіння знаннями про стан вивчення тієї чи іншої проблеми вітчизняним літературознавством.

Мета вступного іспиту: перевірити якість літературознавчих знань, умінь і навичок вступників, стан їхньої готовності до дослідницької діяльності в галузі філології.

До програми додається список рекомендованої літератури, критерії оцінювання знань.

На іспиті вступник повинен продемонструвати:

- уміння інтерпретувати літературні тексти;
- здатність розуміти й міркувати щодо широкого діапазону літературознавчих методик, а також визначати важливі питання, порушені різними методологічними підходами;

- здатність розуміти взаємозв'язок і відмінності між творами літератури, авторами, літературними явищами різних епох;
- здатність аналізувати сучасний літературний процес, розрізняти різні види культури (елітарна, масова, популярна);
- здатність розрізняти літературні роди, жанри, художні стилі тощо.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДАВНЯ УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Давнє письменство як об'єкт вивчення історії української літератури. Хронологічні межі давнього українського письменства. Особливості давньої літератури.

Етапи становлення літописання. «Повість минулих літ». Київський літопис. Галицько-Волинський літопис. «Слово про Закон і Благодать» Іларіона. Рання агіографічна проза. «Сказання про Бориса і Гліба». «Слово про Ігорів похід». Києво-Печерський патерик. Паломницька проза. Полемічна проза. Творчість Івана Вишенського. Бароко. Барокова поезія XVII ст. Українська драматургія XVII ст. Шкільна драма. Вертепна драма. Творчість мандрівних дяків. Творчість Григорія Сковороди.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА XIX СТОЛІТТЯ

Творчість Івана Котляревського. Сентименталізм. Творчість Григорія Квітки-Основ'яненка. Романтизм. Школи романтизму в Україні. Творчість Тараса Шевченка. Український історичний роман. Пантелеймон Куліш. Юрій Федькович. Реалізм. Творчість Марка Вовчка. Іван Франко. Іван Нечуй-Левицький. Панас Мирний. Театр корифеїв. Іван Карпенко-Карий.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА КІНЦЯ XIX - ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ

Криза народництва. Модифікація реалізму. Поява модерністського дискурсу. Філософсько-естетичні засади модернізму. Напрями українського модернізму. Модерністські угруповання та видання: «Молода Муза»,

«Українська хата». Дискусії: Іван Франко – М. Вороний, «хатяни» – С. Єфремов. Феміністичний дискурс ранніх творів О. Кобилянської («Людина», «Царівна»). Жанрово-тематичне розмаїття новелістики О. Кобилянської. Фольклорно-міфологічна основа повісті «Тіні забутих предків» М. Коцюбинського. Жанрово-тематичне розмаїття прози Михайла Коцюбинського. Тематика, образність, особливості художнього мовлення представників «покутської трійці». Художній стиль В. Стефаніка. Національний варіант експресіонізму. Своєрідність малої прози В. Винниченка. Микола Вороний і модернізм. Заклики й спроби оновити поетичні форми тогочасної лірики. Поема «Євшан-зілля» М. Вороного: проблематика образи. Єдність громадського та особистого в поезії О. Олеся (зб. «З журбою радість обнялась»). Образ України. Рецепція творчості Лесі Українки. Загальні риси драматичної спадщини письменниці. Поетичні збірки Лесі Українки. Особливості драматичного доробку О.Олеся. Особливості драматичного доробку В. Винниченка.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ХХ СТОЛІТТЯ

Літературна дискусія та літературні угруповання 1920-х років: проблеми естетики та ідеології. Програма українського футуризму і творча практика М. Семенка. «Кларнетизм» П. Тичини: сучасна інтерпретація естетичної концепції поета. Естетичні принципи та діяльність київських «неокласиків». Динаміка розвитку стильових і проблемно-тематичних доміант прози Миколи Хвильового. Своєрідність тематики і проблематики прози Г. Косинки. Філософські концепції та стильова своєрідність прози В. Підмогильного. Полісемантика прози Ю. Яновського. Кіноекспресіонізм. Наративні моделі творів Остапа Вишні. Типологія і поетика драматургії Миколи Куліша у контексті європейської драматургії. Міфологізм художнього мислення Б. І. Антонича. Історіософські концепції у художньому та інтелектуальному просторі «Празької школи». Синкретизм поетичного мислення Євгена Маланюка: синтез неоромантичних, символістських та «неокласичних» тенденцій. Романтико-героїчна стихія лірики Олени Теліги.

Філософські горизонти поетичного мислення Олега Ольжича. Соцреалізм як історико-літературна проблема. Жанрово-стильові особливості драматургії Івана Кочерги. Наративні моделі прози Олександра Довженка. Кіноповість як нова жанрова форма української літератури. «Щоденник» О. Довженка: проблематика, образ автора, стиль. Жанрово-стильові орієнтири лірики А. Малишка. Жанрова специфіка і проблематика прози В. Барки. Жанрові модифікації прози Уласа Самчука. Інтерпретаційні моделі прози Івана Багряного. Духовно-естетичний феномен шістдесятництва. Наративний дискурс прози Олеся Гончара. Історіософські концепти ліроепосу Ліни Костенко. Засади естетичного мислення та особливості стильової манери В. Симоненка. Світоглядні та естетичні засади поетичного мислення Василя Стуса. Особливості поетики творчості І. Драча. Наративні моделі прози Григора Тютюнника. Світоглядні та естетичні орієнтири лірики Нью-Йоркської групи. Художньо-філософські особливості історичної романістики П. Загребельного. Концепція історичного минулого у творчості Р. Іваничука.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Постмодернізм. Риси постмодернізму в літературі. Генерації українських письменників кінця ХХ століття. Літературні угруповання кінця ХХ століття. Станіславський феномен. Літературне угруповання «Бу-Ба-Бу». Житомирська прозова школа. Особливості жіночої прози кінця ХХ – початку ХХІ ст. Сучасна українська поезія: риси, представники. Сучасна українська драматургія: антології, електронні видання, театр. Сучасна українська проза: жанрово-стильова парадигма.

ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ

Розвиток літературної теорії. Художня література як вид мистецтва. Художній образ у літературній творчості. Зміст і форма літературного твору. Естетична природа і функції літератури. Наукові методи в літературознавстві. Літературознавчі концепції ХХ століття. Літературні напрямки й течії. Основні закономірності літературного процесу. Стиль як

принцип організації художнього світу. Художня мова літературного твору. Версифікація: системи, строфіка, метрика. Генологія і розвиток літературних родів, жанрів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДІ ВСТУПНИКА

Бали	Характеристика відповіді
90 – 100	Вступник демонструє всебічні, систематизовані та глибокі знання з предмета; вміє застосовувати їх на практиці; спроможний доводити правильність своєї відповіді переконливою аргументацією. Відповідь вступника повна, логічна, послідовна, не містить помилок або має незначні огріхи.
82 – 89	Вступник демонструє всебічні, глибокі знання, вміє застосовувати їх на практиці. Вільно висловлює власні думки, аргументовано відповідає на поставлені запитання. Відповідь вступника повна, логічна, послідовна. Вступник може припускатися незначних огріхів.
74 – 81	Вступник демонструє глибокі знання з предмета, вправно застосовує їх на практиці; уміє доводити правильність своєї відповіді. Відповідь вступника повна, логічна, але містить деякі неточності.
65 – 73	Вступник виявляє загалом добрі знання з дисципліни, досить успішно виконує передбачені програмою завдання; оперує основними поняттями, уміє робити висновки. Відповідь вступника повна, але недостатньо чітка, містить незначні помилки.
60 – 64	Вступник відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання та розуміння основних положень, але пояснення не лаконічні, не повні. Під час відповіді вступник припускається помилок.
0 – 59 (не склав)	Вступник має прогалини в знаннях навчального матеріалу з дисципліни. Відповідь не повна, потребує уточнень і додаткових запитань; вступник не вміє самостійно зробити висновків, припускається значних помилок під час відповіді.

До участі в конкурсному відборі допускаються вступники, які отримали на вступному іспиті більше 60 балів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Білоус П.В. Літературна медієвістика. Вибрані студії: у 3-х томах. Житомир: Рута, 2011-2012.
2. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко. К.: Вид. дім Києво-Могилянська академія, 2006.
3. Барабаш Ю. Тарас Шевченко: імператив України. Історіо- й націософська парадигма. К.: Вид. дім Києво-Могилянська академія, 2004.
4. Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство і культурологія. К., 2008. 360 с.
5. Біла А. Український літературний авангард: пошуки, стильові напрямки. Донецьк: ДонНУ, 2004. 445 с.
6. Білоус П. В. Історія української літератури XI – XVIII ст.: Навчальний посібник. К.: ВЦ «Академія», 2009. 424 с.
7. Білоус П. Тяжіння Святої Землі: Українська паломницька проза: монографія. К.: Академвидав, 2013. 208 с.
8. Васильєв Є. Сучасна драматургія: жанрові трансформації, модифікації, новації: монографія. Луцьк, 2017. 532 с.
9. Голобородько Я. Артеграунд. Український літературний істеблїшмент. К.: Факт, 2006. 160 с.
10. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека: український літературний постмодерн. К.: Критика, 2005. 263 с.
11. Гундорова Т. ПроЯвлення Слова. Дискусія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. Львів: Літопис, 1997. 447 с.
12. Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми: ст. та есеї. К.: Грані-Т, 2013. 546 с.
13. Гундорова Т. Франко не Каменяр. Франко і Каменяр. К.: Критика, 2006. 352 с.8.
14. Давня українська література: словник-довідник. К.: ВЦ «Академія», 2015. 208 с.

15. Енциклопедія постмодернізму [Текст] / пер. з англ. В. Шовкун; наук. ред. пер. О. Шевченко; ред. Ч. Е. Вінквіст, В. Е. Тейлор. К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2003. 503 с.
16. Євшан М.Й. Критика. Літературознавство. Естетика. К.: Основи, 1998. 658 с.
17. Забужко О. Хроніки від Фортінбраса. Вибарана есеїстики. К., 2006. 352 с.
18. Забужко О. Шевченків міф України. К.: Абрис, 1997.
19. Захарчук І. В. Війна і слово (мілітарна парадигма літератури соціалістичного реалізму): монографія. Луцьк : Твердиня, 2008. 408 с.
20. Зборовська Н. Феміністичні роздуми. На карнавалі мертвих поцілунків. Львів: Літопис, 1999. 336 с.
21. Ісіченко І. Аскетична література Київської Русі. Харків: Акта, 2007. 396 с.
22. Історія української літератури ХХ – початку ХХІ ст. У трьох томах. Том 3. К., 2017. 544 с.
23. Ковалів Ю. І. Історія української літератури: кінець ХІХ – поч. ХХІ ст.: підручник: у 10 т. К.: Академія, 2013. Т. 1: У пошуках іманентного сенсу. 2013. 510 с.
24. Ковалів Ю. І. Історія української літератури: кінець ХІХ – поч. ХХІ ст.: підручник: у 10 т. К.: Академія, 2013. Т. 2: У пошуках іманентного сенсу. 2013. 622 с.
25. Ковалів Ю. І. Історія української літератури: кінець ХІХ – поч. ХХІ ст.: підручник: у 10 т. К.: Академія, 2013. Т. 3: У сподіваннях і трагічних зламах. 2014. 710 с.
26. Ковпик С.І. Поетика густативів (на матеріалі сучасної української прози): монографія. Київ, 2018. 150 с.
27. Когут О. Архетипні сюжети й образи в сучасній українській драматургії: монографія. Рівне, 2010. 440 с.

28. Кропивко І. Українська і польська постмодерна проза (карнавал, фрагментація, фронтір): монографія. К., 2019. 524 с.
29. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. К: Либідь, 1997. 360 с.
30. Пелешенко Ю. Українська література пізнього Середньовіччя (друга половина XIII – XV ст.): Джерела. Система жанрів. Духовні інтенції. К., 2004. 422 с.
31. Поліщук Я. Міфологічний горизонт українського модернізму. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1998. 295 с.
32. Поліщук Ярослав. РЕвізії пам'яті: Літературна критика. Луцьк: Твердиня, 2011. 216 с.
33. Сліпушко О. Еволюція та функціонування літературних об'єктів у книжності Києворуської держави: монографія. К.: Аконті, 2009. 416 с.
34. Солецький О. Емблематичні форми дискурсу: від міфу до постмодерну: монографія. Івано-Франківськ, 2018. 400 с.
35. Ушкалов Л. В. Григорій Сковорода: семінарій. Харків: Майдан, 2004. 776 с.
36. Ушкалов Л. Світ українського Бароко. Харків: Око, 1994. 108 с. 55.
37. Філоненко С. Концепція особистості жінки в українській жіночій прозі 90-х років XX століття: Монографія. К., Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2006. 156 с.
38. Харчук Р.Б. Сучасна українська проза: Постмодерний період: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2008. 248 с.
39. Чижевський Д. Історія української літератури: Від початків до доби реалізму. Тернопіль: МПП «Презент» за участю товариства «Феміна», 1994. 480 с.
40. Шевчук Я. Номо ексарранс: Герой сучасної польської та української «молодої прози»: монографія. Житомир, 2012. 350 с.

41. Шерех Ю. Пороги і запоріжжя. Література. Мистецтво. Ідеологія: У 3 т. Х.: Фоліо, 2012. Т.1. 2012. 570 с.; Т.2. 2012. 345 с.; Т.3. 2012. 409 с.
42. Шкандрій М. В обіймах імперії: російська і українська літератури новітньої доби. К. : Факт, 2004. 494 с.
43. Шумило Н. М Під знаком національної самобутності: Українська художня проза і літературна критика кінця ХІХ –поч. ХХ ст.: Монографія. К.: Задруга, 2003. 339 с.
44. Юрчук О. У тіні імперії: Українська література у світлі постколоніальної теорії: монографія. К.: ВЦ «Академія», 2013. 224 с.

Голова предметної комісії:

Юрчук Олена Олександрівна,

доктор філологічних наук, завідувач

кафедри української та зарубіжної літератур і методик їх навчання